

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

VI Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 19–20 травня 2022 року)

Суми
Сумський державний університет
2022

липня того ж року в газеті на другій сторінці була вміщена ще одна карикатура з написом: «Кошмарні сні Рузвельта й Черчіля. Щораз частіше затоплювання німецькими підводними човнами торговельних кораблів на Атлантийському Океані й навіть під східними берегами Америки так налякало обох воєнних під'юджувачів, що лежать тут укупі на одному ліжку, що вони іноді мають справжні кошмари». 16 серпня - карикатура з написом: «Взаємно-протилежні напрямки. Крива потоплення військового тоннажу йде вгору, Черчілль і Рузвельт летять униз».

27 січня 1943 року, на другій сторінці «Сумського вісника», була вміщена карикатура з написом: «Валка кораблів. Вантаж на борту! Чого ми чекаємо ще, Джіммі? Лоцмана!...». У номері від 30 червня того ж року на другій сторінці була вміщена карикатура з написами: «Час квапить...» (вгорі) та «Агов, ребята, поспішайте, щоб німці не затоплювали більше, ніж ми можемо побудувати!» (внизу). У номері від 15 серпня була вміщена карикатура з антисемітським змістом, напис: «Хаїм та Ісак проміж себе: «Я маю гарний гешефт; одержавши гроші за консерви, я навантажив цеглу». «Але ж це з'сується!» «О, ні, друже! 95% за те, що цей корабель буде потоплений німецькими підводними човнами»».

Отже, газети у той час були найбільш поширеною й досить ефективною формою пропаганди на окупованих територіях СРСР й України, порівняно, наприклад, із радіо та кіно, оскільки дозволяли охопити значну частину міського й сільського населення. Зведення про хід військових дій формувалися централізовано. Найбільше уваги діям німецьких підводних човнів пропаганда приділяла з лютого по вересень 1942 р. у зв'язку з їх успішними діями біля східного узбережжя Північної Америки. При цьому інформація на цю тему вміщувалася, як правило, на першій сторінці, виносилася у заголовок чи підзаголовок, в тексті виділялася жирним шрифтом. Інколи вміщувався ілюстративний матеріал у вигляді фото і карикатур. Останнє в тодішніх газетах було не частим явищем.

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ЛОКАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Панкратова В. О.

*к.ю.н., доцент, старший викладач КФЮКП ННІ права
Сумського державного університету*

Локальний рівень – найбільш наближений до населення, його потреб та проблем. Тому вирішення всіх питань місцевого значення, створення належних умов для життя доцільно забезпечити саме на місцевому рівні. Адже це можливо буде зробити оперативно

та безпосередньо. І лише, якщо виникають труднощі, перепони – вирішити питання вже на державному рівні.

Питання місцевого самоврядування, пов'язані з необхідністю рішення повсякденних проблем населення за місцем проживання, менше всього схильні до політичних і партійних пристрастей, ідеологічних спотворень. На цьому рівні, у межах конкретного міста або району, села або селища, люди дістають можливість реальної участі у вирішенні питань господарсько-економічного, політичного життя, тут вони можуть безпомилково оцінити за діловими якостями своїх керівників.

Дійсно для сучасної демократичної держави важливим та визначальним фактором є раціональна та ефективна організація влади, і не лише центральної, а й місцевої, представленої системою органів місцевого самоврядування. Адже місцеве самоврядування є матеріальною основою становлення і розвитку інститутів локальної демократії. Тому в даному аспекті актуальним є питання про співвідношення демократії та місцевого самоврядування.

Зміст терміну «локальна демократія» включає в себе досить широке коло явищ і процесів. Тому різні автори при визначенні даного терміну, як правило, роблять акцент на якомусь певному явищі або процесі. Так локальну демократію розуміють як національну модель демократії, як участь громадян в управлінні, як форму самоорганізації громадян та як демократичний устрій на муніципальному рівні.

Американський дослідник К. Стоун у праці «Режимна політика: правління в Атланті, 1946–1988» розробив теорію міських політичних режимів, в основі якої лежить ідея коаліційної природи міської влади, яка ґрунтується на постійній взаємодії суб'єктів публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства [5, р. 17]. Також К. Стоун використав термін «локальний режим», під яким розумів неформальні рамки, у яких для прийняття політичних рішень співпрацюють місцеві органи влади та приватні структури. При цьому режим включає широке трактування коаліцій: не тільки виборчих, але й на основі неформальних зв'язків на різних рівнях.

Доцільно навести точку зору британського науковця Д. Бернса, який зазначає, що ідея локальної демократії достатньо проста – чим активніше громадяни беруть участь у прийнятті рішень на місцевому рівні, при цьому контролюючи діяльність органів місцевого самоврядування, тим більш ефективніше та демократичніше буде й сама місцева влада [1, р. 963].

Варто звернути увагу на перший глобальний звіт по децентралізації та локальній демократії, який підготувала Світова організація «Об'єднані міста та органи місцевого

самоврядування» (UCLG) ще в 2008 році. У даній доповіді звертається увага на поняття «локальна демократія» та вказується, що саме дана дефініція значно варіюється від однієї країни і континенту до іншого, а разом з ним варіюється і концепція відносин між місцевим населенням і державою. Для кращого розуміння сутності локальної демократії, аналізуються суміжні з нею поняття - децентралізація та місцеве самоврядування. У Доповіді зазначається, що локальна демократія належить до відносин між різними рівнями влади; децентралізація – до статусу місцевої влади, а місцеве самоврядування є способом здійснення влади. Порівняння між трьома термінами показує конвергенцію на рівні політичних ідей та правових понять. Тому локальна демократія є способом реалізації влади на місцевому рівні [2, р. 309-310].

Широке визначення локальної демократії надають угорські дослідники Г. Шовша і В. Зентаї, які під даною категорією розуміють тип автономного, ефективного, відкритого і представницького самоврядування, яке функціонує в середовищі громадянського суспільства та гарантованих для громадян політичних прав [4, р. 38].

Європейська асоціація локальної демократії (ALDA) дає наступне тлумачення: локальна демократія - це самоврядування, що надає право місцевій владі у рамках закону регулювати і управляти частиною державних справ. Це право присуджується радам або зборам, що складаються з вільно обраних членів таємним голосуванням і підзвітних їх власному місцевому виборчому округу [3].

Отже, резюмуючи підходи науковців, можна зробити висновок, що локальна демократія є основою функціонування місцевого самоврядування, яка спирається на демократичні цінності, використовує демократичні механізми та ґрунтується на активній позиції місцевого населення.

Важливим аспектом для розуміння локальної демократії є визначення специфічних ознак, які властиві лише їй як інституційній формі організації політичного життя в громаді. Міжнародний інститут демократії та сприяння виборам (International IDEA) визначив три фундаментальні основи локальної демократії.:

- громадянство, рівні права і справедливість - включаючи громадянство на місцевому рівні, особисті, політичні права, економічні, соціальні і культурні права, верховенство закону та доступ до правосуддя;
- представницькі та підзвітні інститути й процеси - вибори та механізми прямої демократії на місцевому рівні, місцеві органи влади, політичні партії та інші інститути громадянського суспільства;
- громадянська ініціатива і участь - активне залучення громадян і засобів масової інформації [3].

Отже, локальній демократії притаманні наступні особливості:

- сприяє активному залученню місцевих жителів до вирішення питань через різні інститути локальної демократії;
- виявляється у взаємодії органів місцевого самоврядування та жителів, що ґрунтується на взаємовідповідальності та взаємопідтримці;
- дозволяє виявляти потреби міського населення та оперативно вирішувати місцеві проблеми;
- передбачає поінформованість громадян про місцеву політику та порядок її впровадження.

Метою локальної демократії є розвиток народовладдя, широке залучення місцевих жителів до участі та вирішенні питань місцевого значення. Тому ефективна локальна демократія є необхідною умовою для забезпечення стійкого й справедливого економічного і соціального розвитку, просування належного управління і заохочення демократичних цінностей.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Burns D. Can Local Democracy Survive Governance ? Urban Studies. 2000. Vol. 37. № 5/6. P. 963-973.
2. Decentralization and Local Democracy in the World : First Global Report 2008 : United Cities and Local Governments, the World Bank. 2008. 350 p.
3. Local democracy today and tomorrow – learning from good practice. URL. http://www.clgf.org.uk/default/assets/File/Publications/reports/Local_Democracy_today_and_tomorrow-learning_from_good_practice-IDEA-CLGF-CityInsight2014.pdf (дата звернення: 01.05.2022).
4. Soós G. Introduction. Faces of Local Democracy. Comparative Papers from Central and Eastern Europe. Budapest : OSILGPSRI, 2005. 307 p.
5. Stone C.N. Urban Regimes and the Capacity to Govern: A Political Economy Approach. Journal of Urban Affairs. 1993. Vol. 15. № 1. P. 1-28.